

3.2. Правове забезпечення здійснення аукціонної купівлі-продажу товарів у межах національної юрисдикції

Аукціон є поширеним способом здійснення операцій із купівлі-продажу товарів, який застосовується в умовах сучасної ринкової економіки як у міжнародній торгівлі, так і на внутрішніх ринках більшості країн світу. Міжнародні аукціони зазвичай реалізують такі товари, як чай, тютюн, овочі, фрукти, рибу, худобу. Також поширеними предметами торгів на міжнародних аукціонах є пушно-хутрянні товари та тропічні породи лісу. Так, наприклад, у США та Канаді понад 70 % загального обсягу хутра реалізується через міжнародні аукціони, у Данії, Швеції і Норвегії цей показник становить близько 90–95 %. Через аукціони в Лондоні Індія реалізує близько 30 %, а Шрі-Ланка – більше 70 % усього експортного обсягу чаю²⁹⁴.

Асортимент товарів на внутрішніх аукціонах держав залежить від особливостей структури національної економіки відповідної країни. Так, наприклад, за офіційними даними найбільшого за обсягами аукціонного товарообігу суб'єкта господарювання – Української універсальної біржі – в Україні поширеними є аукціони із продажу енергетичних ресурсів (природний та скраплений газ, газовий конденсат тощо) сільськогосподарської продукції (зернові культури, кукурудза тощо), а також необробленої деревини²⁹⁵.

Серед причин популярності аукціонної торгівлі товарами варто виокремити наявність органічного поєднання публічного та приватного інтересів. Їх реалізація досягається шляхом формування правового господарського порядку на засадах оптимального поєднання державного регулювання макроекономічних процесів і ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання²⁹⁶.

Сутність публічного інтересу полягає у забезпеченні добросовісної конкуренції товарів і товаровиробників. Основним принципом такого забезпечення є мінімальне втручання держави в регулювання

---

²⁹⁴ Апопій В. В., Міщук І. П., Ребицький В. М. Організація торгівлі : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 616 с.

²⁹⁵ Українська універсальна біржа – найбільша торгова біржа в Україні. URL : <https://www.uub.com.ua/files/uub-presentation-2015.pdf>

²⁹⁶ Король В. Регіональна економічна інтеграція у Великій Східній Азії: детермінанти та бар'єри. *Міжнародна економічна політика*. 2015. № 1 (22). С. 100–122.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

економічних процесів, підвищення прозорості торгових операцій та детінізації на ринку товарів, що мають суттєве значення для економіки.

Однак наука господарського права містить погляди вчених, що розглядають сутність публічних інтересів в іншому аспекті. Так, наприклад, у своїй науковій праці Я. В. Петруненко зазначає, що державними потребами визнаються особливі публічні інтереси, що задовольняються за спеціально розробленим механізмом регулювання. Задоволення державних потреб забезпечує потреби всього суспільства і держави, тобто потреби мають як економічний, так і соціальний зміст²⁹⁷.

Приватним інтересом продавця є забезпечення поточного збуту вже наявних товарів та майбутнього продажу товарів, які будуть виготовлені, за справедливими ринковими цінами. До того ж перевагою аукціону для продавця є впевненість у намірах потенційного покупця щодо укладення договору купівлі-продажу. Така впевненість забезпечується сплатою покупцем організаційного внеску за участь у відповідному аукціоні.

Зі свого боку приватним інтересом покупця є можливість одержання інформації про справедливий рівень цін на певний вид товарів, а також придбання необхідного товару за прийнятною для нього ціною.

Однак наведені переваги аукціонної купівлі-продажу товарів стали результатом тривалого становлення та розвитку відповідної форми торгівлі у провідних державах світу. Виникнення та розвиток аукціонної торгівлі товарами зумовлено розподілом та спеціалізацією праці, формуванням інституту власності, розвитком мануфактурного виробництва, що поклало початок створенню великої машинної індустрії та появі великих товаровиробників, які стали просувати свої товари на ринки, що потребувало нових форм торгівлі²⁹⁸.

---

²⁹⁷ Петруненко Я. В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 – «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / Національний університет «Одеська юридична академія». О., 2013. 20 с.

²⁹⁸ Молчанова М. Є. Господарсько-правове регулювання аукціонної купівлі продажу товарів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2016. 218 с.

Сутність аукціонної торгівлі базувалась на функціонуванні базарної торгівлі, де покупець мав змогу обрати товар, який йому особисто підходив за ціною та споживчими властивостями. Поступовий перехід до професійного і організованого способу реалізації товарів забезпечив створення системи захисних заходів, спрямованих на попередження та подолання змови продавців або покупців товару, усунення розбіжностей між ними, забезпечення належного виконання зобов'язань. Гнучкість організаційно-правового механізму аукціонних торгів дозволила своєчасно реагувати на зміни у ринковому середовищі або правовому регулюванні обігу окремих товарів. Наприклад, на виникнення дефіциту на товарному ринку аукціон відреагував запровадженням нового лоту – права придбати відповідний товар; на введення дозвільного порядку користування окремих товаром – права отримання відповідного дозвільного документа (спеціального дозволу, ліцензії тощо).

Історично первісними аукціонами є торги, що виникли в умовах рабовласницького ладу. Перші аукціонні торги датовані V ст. до н. е. та проводились у Вавилоні. Шляхом проведення такого аукціону здійснювалось видання молодих дівчат заміж. Згодом сімейно-орієнтована спрямованість аукціонів трансформувалася в економічну (у розумінні того часу) і основним предметом купівлі-продажу на них були раби. Простота проведення таких торгів, а також відсутність у покупця та продавця інших взаємних зобов'язань, крім передачі лоту та його оплати, дозволяли використовувати існуючі звичаї ділового обороту для регулювання відповідних відносин²⁹⁹.

Поряд з розвитком товарного та грошового обігу з'являлись способи забезпечення еквівалентності обміну одного товару на інший. Також розширювався асортимент торгів, залучувались по декілька претендентів продавцями певного виду товару, що давало змогу покупцям придбати товар за справедливою, помірною ціною³⁰⁰.

---

²⁹⁹ Алябишев М. С. Особливості укладання договорів на аукціоні : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / АПрНУкраїни, НДІ приватного права і підприємництва. К., 2009. 17 с.

³⁰⁰ Чижова А. Д. Еволюція інститута торгов. *История государства и права*. 2012. № 13. С. 35–38.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

У Римській імперії важливою складовою економічного розвитку держави були саме аукціони. За допомогою аукціонної торгівлі забезпечувався товарообіг держави, а також вирішувались макроекономічні завдання. Так, наприклад, в умовах економічної кризи з метою забезпечення надходжень до скарбниці за наказом римського імператора Марка Аврелія був проведений аукціонний продаж родинних реліквій, а 193 року до н.е. з цією ж метою на аукціон була виставлена посада імператора Римської імперії.

Так, дослідники римського права звертають увагу на те, що з розвитком римського суспільства усталені звичаї ділового обороту не завжди були здатні задовольнити потреби учасників аукціону, що зі свого боку призвело до виокремлення специфічних правил організації та проведення торгів. Так, власнику товару надавалося право відповідної ініціативи; з'явилися спеціалісти, які на професійній основі здійснювали організацію та проведення аукціонних торгів; змінився порядок визначення ціни лота шляхом започаткування звичного у сучасній практиці поступового її підвищення пропорційно пропозиціям учасників торгів; зобов'язання сторін набули формального закріплення в договорі, який укладається з переможцем торгів³⁰¹.

Отже, у Римській імперії у зв'язку із зростанням ролі аукціонів з'явилось певне правове поле, що врегульовувало їх функціонування. Законодавство Римської імперії передбачало, що підставою для укладення договорів стало і успішне проведення аукціону. Також сформувалась система аукціонів, яка включала у примусові, добровільні та змішані аукціони. Так, примусовим був аукціон з продажу предмета завдатку для цілей виконання вироку (*pignus in causa iudicati captum*). Змішані аукціони проводились у випадках, визначених законами. Наприклад, такі аукціони застосовувались для визначення орендаря міських земель. Інші види товарів могли реалізовуватися на добровільних аукціонах³⁰².

Аналіз подальшого розвитку аукціонної торгівлі дозволяє виокремити дві основні тенденції. Першою тенденцією можна вважати виникнення диференціації аукціонних торгів, яка базувалася на

---

³⁰¹ Підопригора О. А. Основи римського приватного права: підручник. К. : Вища школа, 1995. 267 с.

³⁰² Чиждова А. Д. Еволюція інститута торгів. *Історія державства і права*. 2012. № 13. С. 35–38.

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

приналежності покупців до певної сфери суспільного виробництва (наприклад, аукціони для ремісників, торговців тощо). Другою – стало встановлення певних вимог до товарів, учасників торгів, порядку проведення аукціону та оформлення їх результатів.

Оскільки фізичні особи, що вели самостійні домогосподарства, переважно придбавали товари в роздріб для особистого споживання, то з часом виникла потреба звертатись до інших форм торгівлі (наприклад, ярмарок, базар), які не потребували ускладненої організації. Зі свого боку аукціонна купівля-продаж товарів дедалі більше набуває ознак елементу господарського обігу і, відповідно, це відбивається на її правовій регламентації. Остаточний перехід на професійну організацію та проведення аукціонів, яка існує зараз, відбувся у XIII ст. у Франції, де був проведений перший аукціон за участю професійного організатора та було уніфіковано законодавчі формуляри стосовно відносин між учасниками торгів та між ними й організатором у вигляді Кодексу публічних торгів³⁰³.

Суттєвий вплив на правове регулювання аукціонів мали регіональні особливості економічного розвитку тієї чи іншої країни, специфіка існуючої у них правової системи тощо. Так, наприклад, в Англії перша згадка про аукціон міститься в Оксфордському англійському словнику та датується 1595 р. Основою порядку визначення ціни лота на аукціонних торгах був покладений римський підхід щодо руху в напрямку підвищення ціни лота. Така модель отримала назву «англійський аукціон». У Нідерландах та Німеччині практикувалися аукціонні торги, які були прямо протилежними англійським та передбачали поступове зниження претендентами ціни лоту. Таку модель аукціонної купівлі-продажу товарів називають відповідно голландською або німецькою³⁰⁴.

У Сполучених Штатах Америки наприкінці XX сторіччя аукціонний товарообіг стає важливим елементом економічного життя держави. Як приклад, можна навести продаж Міністерством внутрішніх справ США майна, що перебувало у федеральній власності,

---

³⁰³ Довгополова Л. М. Укладення договорів на торгах: монографія. Х. : Право, 2014. 184 с.

³⁰⁴ Молчанова М. Є. Господарсько-правове регулювання аукціонної купівлі-продажу товарів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2016. 218 с.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

саме на аукціонних торгах. У приватному секторі економіки найбільш розповсюдженою була аукціонна купівля-продаж вина, витворів мистецтва, авторських прав тощо.

На українських землях розвиток аукціонної купівлі-продажу відбувався з урахуванням економічних та правових особливостей держав, до складу яких вони входили. Аукціонна торгівля стала популярною на землях Лівобережної України у другій половині XVII ст. Саме тоді датовані акти, які містили згадки про публічні торги («торг», «торжище»), які були місцем збору купців, торговців і звичайних міщан³⁰⁵.

Уже на початку XVIII ст. започатковується обов'язкова звітність про результати публічних торгів. Кожен звіт мав містити інформацію про те, хто та що продавав, якими були ціни та хто виступав у ролі поручителя. Дані відомості подавалися до Канцелярії Сенату та мали бути публічними. Працівники цього органу розміщували таку інформацію на міських воротах, для того щоб жителі могли ознайомитись із нею.

Основою правового регулювання аукціонних торгів була римська система із притаманною їй класифікацією на обов'язкові та добровільні торги. Зокрема, обов'язковість проведення публічних торгів встановлювалася для продажу нерухомого майна незалежно від форми власності та рухомого майна казенних підприємств.

Згодом публічні торги набули значного поширення. Навіть за умови, що для реалізації рухомого майна (крім майна казенних підприємств) законодавством не вимагалось проведення публічних торгів, купці, замість здійснення традиційної щоденної торгівлі в роздріб, усе частіше намагалися влаштувати періодичні розпродажі товару шляхом організованих ними самими аукціонів.

Як зауважував Г. Ф. Шершеневич, у зв'язку із шаленою атмосферою пристрастей, яка створювалася за такого розпродажу, кількістю торгових операцій, швидкістю їх здійснення, яка не давала можливості оглянути речі, і виникла потреба у законодавчому унормуванні порядку проведення аукціонних розпродажів³⁰⁶.

---

³⁰⁵ Гончарова Е. История торгов в XVII–XVIII вв. *Конкурсные торги*. 1998. № 8. С. 39–44.

³⁰⁶ Шершеневич Г. Ф. Курс торгового права : монография: в 2-х т. Т. 1. 4-е изд. 1908. 515, [157] с.

Згодом у Статуті торговому з'явилися правила про аукціони і аукціоністів. Відповідно до цих правил за організаційним критерієм аукціони поділялися на три види: такі, що проводилися через біржових аукціоністів, біржових маклерів або за участю посадових осіб. Перші аукціонні торги за новими правилами на українських землях були проведені на Одеській біржі 1890 року.

Отже, аналіз аукціонного законодавства дореволюційного періоду та доктринальних підходів до його тлумачення свідчить про орієнтацію правового регулювання аукціонної торгівлі тих часів на формування ринкового середовища, яке має функціонувати виключно на професійній основі та за встановленими уніфікованими правилами і процедурами, що забезпечували б одночасно приватні інтереси щодо реалізації товарів та публічні інтереси щодо захисту прав покупців.

Короткострокове повернення аукціонних торгів у господарський обіг відбулося в період НЕПу. Відповідно до Положення про державні підряди і поставки від 1923 року допускалася передача підрядів і поставок державним установам і підприємствам на суму понад десять тисяч золотом з обов'язковим проведенням публічних торгів та опублікуванням відомостей про день і умови їх проведення. Порядок таких торгів визначався Інструкцією про проведення публічних торгів на державні підряди і поставки³⁰⁷.

Починаючи з 30-го року аукціонна торгівля за участю вітчизняних суб'єктів господарювання припинилась. Натомість така форма реалізації товару широко застосовувалась у зовнішньоекономічній діяльності з метою забезпечення валютних надходжень до бюджету. Непридатність аукціонів для забезпечення товарообігу в умовах адміністративно-планової економіки обумовила відсутність правового регулювання відповідних відносин.

Проаналізувавши зарубіжний досвід, М. Є. Молчанова стверджує, що планова економіка за умови забезпечення гнучкості планування та відходу від директивності планових показників у цілому може включати адаптовані механізми аукціонної торгівлі. Наприклад, у Китаї аукціонний механізм вперше був застосований для розподілу

---

³⁰⁷Молчанова М. Є. Господарсько-правове регулювання аукціонної купівлі продажу товарів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2016. 218 с.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

між громадянами прав на користування природними ресурсами. У 80-ті роки в китайській провінції Шанхай були проведені перші у країні аукціонні торги, на яких місцеві фермери змагалися за право на використання земельних ділянок для створення пасовищ та вирощування овочів, фруктів, горіхів тощо. Успіх аукціону призвів до формування державної Аукціонної політики до 1996 року. Отриманий досвід аукціонної торгівлі сприяв прийняттю рішення щодо запровадження аукціонів в інших сферах економіки³⁰⁸.

Як висновок, варто зазначити, що аукціонні торги мають тисячолітню історію, яка розпочинається з давніх часів і продовжується до сьогодні. Аукціонні торги з'явилися як конкурентний спосіб придбання товару покупцями.

Тенденцією історичного розвитку аукціонної торгівлі товарами було поглиблення предметної диференціації аукціонів, які перетворювалися в оптовий торговельний майданчик для задоволення потреб суб'єктів, що здійснювали діяльність у сфері суспільного виробництва. Також упродовж історичного розвитку аукціонної купівлі-продажу товарів здійснювалось посилення спеціалізації аукціонної торгівлі шляхом запровадження спеціальних процедур відбору товару, вимог до учасників торгів, порядку проведення торгів та документального оформлення їх результатів.

Чинне національне законодавство не визначає єдиного уніфікованого значення терміна аукціон. Поняття аукціону міститься у лексичних словниках. Так, відповідно до тлумачного словника: «Аукціон (від лат. *auction* – збільшення чи зростання) є синонімом до слова торги або дослівно розуміється як публічний торг чи продаж з публічного торгу) – це право, яке отримується унаслідок конкурентної боротьби окремими особами або групами осіб. Синонімами аукціону є поняття торги, ліцитація, прилюдний продаж товарів тому, хто запропонує найбільшу ціну; продаж товарів, майна з публічного торгу покупцеві, який запропонував найбільшу ціну»³⁰⁹.

---

³⁰⁸ Молчанова М. Є. Правові особливості аукціонного товарообігу в історичній ретроспективі. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 184–190.

³⁰⁹ Новий тлумачний словник української мови: 200 000 слів : у 3 т. / уклад. : В. Яременко, О. Сліпушко. Вид. 2-ге, випр. Київ : Аконт. 926 с. (Серія «Нові словники»).

Також варто зазначити, що поняття аукціону міститься і в енциклопедичній економічній та юридичній літературі. Економічною енциклопедією аукціон визначено як організаційну форму публічного продажу майна або товарів у визначений час і у встановленому місці, де об'єкт продажу дістається особі, яка запропонувала за нього найвищу ціну³¹⁰.

Юридичний довідник тлумачить аукціон як спосіб публічного, почергового продажу товарів на основі конкурсу покупців; спеціальний ринок з аукціонної купівлі-продажу певного різновиду товарів, який функціонує постійно або періодично³¹¹.

Вивченням питання аукціонної купівлі-продажу товарів займалися багато науковців. Досліджуючи їхні наукові праці, можна зустріти дещо інші визначення поняття аукціон. Так, наприклад, на думку О. Ю. Кікоть, аукціони – це економічні відносини між продавцем (емітентом), посередником та покупцями, які передбачають, що продавець або найнятий ним посередник організовує у визначеному місці, у визначений час і за наперед визначеними та оголошеними правилами публічні конкурентні торги серед потенційних покупців, спрямовані на реалізацію дефіцитного пакета цінних паперів за максимально можливою ціною (цінами) покупцю-переможцю (або покупцям-переможцям), який запропонував у ході торгів найбільшу ціну³¹².

Однак протилежну думку висловлював М. С. Алябишев, який зауважує, що аукціон не можна вважати продажем майна, оскільки на самому аукціоні укладання договору з приводу виставленого на аукціон майна (права) не відбувається, та пропонує розглядати аукціон як заснований на конкуренції спосіб придбання права на укладення договору тим з учасників торгів, який запропонує більш високу ціну, ніж інші учасники³¹³.

---

³¹⁰ Економічна енциклопедія Т. 1 / відповідальний редактор С. В. Мочерний. Київ : Видавничий центр «Академія». 2000. 863 с.

³¹¹ Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 1: А-Г / редкол. : Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : Укр. енцикл., 1998. 672 с.

³¹² Кікоть О. Ю. Аукціони як механізм реалізації цінних паперів. *Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки* : тези доповідей V Міжнарод. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів. Дніпропетровськ : Ун-т Альфреда Нобеля, 2015. С. 18–19.

³¹³ Алябишев М. С. Понятійний апарат – засіб єдності праворозуміння при регулюванні діяльності аукціонів. *Актуальні проблеми цивільного права та процесу* : матеріали наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті професора О. А. Пушкіна. Харків, 2005. С. 14–16.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

Проаналізувавши різні точки зору науковців у визначенні поняття аукціону, можна дійти висновку, що це поняття розглядається у широкому та вузькому сенсі. У широкому сенсі поняття «аукціон» становить визначену чинним законодавством форму або спосіб проведення публічних торгів постійно або одноразово, які базуються на змагальності покупців за товар, яка виражається у пропонуванні найкращої ціни за нього. У вузькому сенсі сутність аукціону полягає у спеціально облаштованому місці, для проведення торгів або суб'єкт господарювання (здебільшого у формі акціонерного товариства), який здійснює діяльність з організації та проведення аукціонів та відповідає встановленим законодавством кваліфікаційним вимогам.

Окремо варто звернути увагу на визначення аукціону, які містяться у чинних нормативно-правових актах. Визначення аукціону міститься у ПК України. Так, відповідно до підпункту 14.1.8 пункту 14.1 статті 14 ПК України, аукціоном (публічними торгами) визнається публічний спосіб продажу активів з метою отримання максимальної виручки від продажу активів у визначений час і в установленому місці³¹⁴.

Також варто звернути увагу на Порядок відчуження об'єктів державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 803, який визначає, що аукціон – це спосіб продажу майна, за яким його власником стає покупець, що в ході торгів запропонував за нього найвищу ціну³¹⁵.

Пунктом 2 Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сировини, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, закріплено визначення біржового аукціону як способу проведення торгів, що передбачає продаж кожного із заявлених лотів покупцеві, який запропонував за нього найвищу ціну, зафіксовану під час проведення торгів³¹⁶.

---

³¹⁴ Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³¹⁵ Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності : постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 803 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³¹⁶ Про організацію та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сировини, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу : постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 570 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/570-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

Наведений перелік нормативно-правових актів, що містять визначення поняття аукціон, не є вичерпним, однак згаданих документів достатньо, щоб дійти висновку, що єдність у правовому тлумаченні поняття аукціону у чинному законодавстві відсутня.

Аналіз теоретичних та законодавчих визначень дає змогу виокремити такі ознаки аукціону, як форми чи способу проведення публічних торгів:

- має організований характер, що проявляється у послідовному здійсненні відповідних дій, які передують безпосередній торгівлі;

- є публічним, що виражається у залученні до участі в аукціоні необмеженої кількості учасників, які відповідають вимогам, що встановлені чинним законодавством;

- нормативна визначеність процедури, якій характерне поєднання державного регулювання та ринкового саморегулювання, що виражається в існуванні нормативно-правових актів загального та спеціального характеру, а також регулятивних актів (правил), що встановлюються суб'єктом господарювання, який здійснює аукціонну діяльність самостійно. Цими актами регламентується порядок організації та проведення аукціону;

- поєднання організаційного та майнового елементів, що забезпечується нерозривним правовим зв'язком між правовідносинами, які виникають на кожному процедурному етапі (публічна оферта, відбір та кваліфікація учасників, оцінка якості лота, порядок визначення початкової та остаточної ціни лота, укладання щодо нього договору купівлі-продажу тощо);

- визначення однієї сторони договору купівлі-продажу на конкурентних засадах, тобто в результаті змагальності за цінovими позиціями учасників аукціону.

Окремо варто звернути увагу на те, що у нормативно-правових актах поняття аукціону часто застосовується поряд з поняттями публічні торги, конкурс та тендер. У деяких актах ці поняття ототожнюються, інші використовують їх як цілком різні за значенням терміни.

Так, наприклад, статтею 146 ГК України зазначено, що приватизація державних (комунальних) підприємств чи їх майна здійснюється шляхом: купівлі-продажу об'єктів приватизації на аукціоні, за конкурсом, іншими способами, що передбачають конкуренцію

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

покупців³¹⁷. Тобто у цьому випадку аукціон та конкурс розглядаються як різні способи купівлі-продажу. Тоді як у статті 21 Закону України «Про заставу» використовується словосполучення «аукціони (публічні торги)»³¹⁸.

Отже, спостерігається існування певної неузгодженості законодавця при застосуванні відповідних термінів, що спричиняє питання у визначенні їх співвідношення та змісту. Так, на думку М. С. Алябішева, поняття «аукціон» та «публічні торги» є ідентичними. Науковець вважає необхідною заміну у всіх нормативно-правових актах терміна «публічні торги» на термін «аукціон», оскільки, на його думку, перший не несе конкретного смислового наповнення³¹⁹.

Однак варто зазначити, що відповідний підхід не є обґрунтованим, оскільки в законодавчих актах інших країн існує практика одночасного використання конструкцій публічного торгу та аукціону.

Стосовно лексичного поняття, то торги розуміють як змагальний порядок віддання підряду тому, хто запропонує більш вигідні умови. При цьому змагальність не обов'язково має носити ціновий характер. Залежно від вподобань продавця критеріями вибору контрагента можуть бути його професійні якості, умови, на яких він буде використовувати майно та ін.

У своєму дослідженні правової природи торгів В. С. Груздев, розглядає їх у широкому і вузькому розумінні. На думку вченого, у широкому розумінні поняття «торги» охоплює весь механізм укладення договору як впорядковану взаємодію елементів чи послідовність, які його утворюють. У вузькому сенсі – лише процедуру визначення переможця серед суб'єктів майнового обігу, які бажають вступити в договірні відносини та подали заявки на участь у торгах³²⁰.

---

³¹⁷ Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³¹⁸ Про заставу : Закон України від 02.10.1992 № 2654-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³¹⁹ Алябышев М. С. Аукцион и конкурс: общее и отличительное. *Актуальні проблеми цивільного права та процесу* : матеріали наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті професора О. А. Пушкіна, Харків, 27 трав. 2006 року. Х., 2006. С. 9–11.

³²⁰ Груздев В. Торги: понятие, правовая природа, признание недействительности. *Хозяйство и право*. 2004. № 7. С. 24–36.

О. А. Беяневич визначає торги як спосіб укладання договорів різного виду в умовах конкуренції, за допомогою яких відбувається встановлення договірних відносин між організатором торгів (власником чи уповноваженою ним особою) і тим учасником, який запропонував найбільш вигідні для організатора торгів умови договору та у встановленому порядку визнаний переможцем³²¹.

Використовуючи наукову літературу та правові норми щодо аукціонної купівлі-продажу товарів, можна здійснити класифікацію аукціонів за такими критеріями:

1) залежно від способу проведення торгів виокремлюють реальні та віртуальні (електронні) аукціони.

Реальні аукціони проводяться у приміщенні, що спеціально облаштоване, яке розміщується за певною юридичною адресою, яка обов'язково вказується у повідомленні про проведення аукціону.

Віртуальні (електронні) аукціони проводяться у режимі онлайн на спеціалізованому електронному майданчику на сайті в мережі «Інтернет». Укладання договорів за результатами таких аукціонів здійснюється з використанням електронного цифрового підпису.

2) залежно від напрямку зміни ціни аукціони можна класифікувати на аукціони з підвищенням та зниженням ціни.

Аукціони з підвищенням ціни (англійський або одностайний аукціон) полягають у тому, на початок торгів встановлюється мінімальна ціна, визначена продавцем. Згодом покупці роблять кроки аукціону – надбавки на величину не нижче за мінімальну надбавку, вказану у правилах проведення торгів. Такі аукціони можуть бути гласні, коли ліцитатор оголошує номер покупця та остаточну ціну, або німі, коли покупці подають ліцитатору наперед встановлені знаки згоди на додаткові ціни, а останній зі свого боку під час оголошення нової ціни покупця не називає.

Аукціони зі зниженням ціни (голландські, німецькі аукціони, «вейдлінг») полягають у зворотному напрямі руху цін. Сутність такого аукціону полягає у тому, що під час проведення аукціону за методом зниження ціни кожна наступна ціна, запропонована учасниками такого аукціону, може бути підвищена або знижена за попередню

---

³²¹ Беяневич О. А. Господарський договір та способи його укладення : навч. посібник. К. : Наукова думка, 2002. 278 с.

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

на розмір мінімальної надбавки або знижки. Розмір мінімальної надбавки та розмір знижки встановлює замовник аукціону на кожний об'єкт у розмірі не менше ніж 10 відсотків початкової ціни об'єкта.

3) за критерієм обов'язковості аукціонного способу реалізації товарів виділяють обов'язкові та добровільні аукціони.

Обов'язкові аукціони ґрунтуються на законі, який передбачає продаж певного виду товару виключно на аукціоні (наприклад, аукціони з продажу нафти, вугілля, природного та скрапленого газу, конфіскованих товарів у рамках виконавчого провадження тощо).

Добровільні аукціони проводяться за ініціативою власників товарів з метою найбільш вигідного їх продажу.

Проаналізувавши вищенаведену інформацію, можна дійти висновку, що аукціон є формою публічних торгів товарами. Ознаками, що притаманні цій формі торгівлі, є організований характер, публічність, нормативна визначеність аукціонних процедур, якій характерне поєднання державного регулювання та ринкового саморегулювання, поєднання організаційного та майнового елементів, визначення сторони договору купівлі-продажу товарів на конкурентних засадах. Залежно від критерію розподілу аукціони можуть бути реальними та віртуальними; обов'язковими та добровільними; з підвищенням та зі зниженням ціни. Кожен з цих видів аукціонів має певні особливості, що потребують детального вивчення та дослідження.

Варто звернути увагу, що із набуттям Україною незалежності було застосовано загальний підхід до правонаступництва радянського законодавства, що стосувалося і законодавства про аукціонну купівлю-продаж товарів. Відповідно до статті 3 Закону України «Про правонаступництво України» закони Української РСР та інші акти, ухвалені Верховною Радою Української РСР, діють на території України, оскільки вони не суперечать законам України, ухваленим після проголошення незалежності України³²².

Відповідно до нормативно-правових актів тих часів визначався стратегічний курс розвитку державної економічної політики та законодавства, що врегульовуватиме питання її реалізації, визначалися

---

³²²Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 № 1543-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

загальні засади та принципи, на яких має ґрунтуватися державне управління в економічній сфері. Серед цих засад основними визначались: поступовий перехід до ринкової економіки; регулювання економіки шляхом податків, кредитів, квот, ліцензій, санкцій, дотацій на основі нормативних актів без безпосереднього втручання в господарську діяльність підприємств та організацій; створення рівних можливостей для розвитку всіх форм підприємницької діяльності та свободи у виборі методів господарювання, напрямів використання доходу і здійснення інвестицій, заохочення конкуренції.

Отже, основним напрямом розбудови ринкового середовища передбачалось сприяння держави у розвитку інституцій, які функціонували відповідно до принципів аукціонної торгівлі (зокрема, фондові біржі).

Перші аукціони в незалежній Україні були проведені на валютному ринку відповідно до Тимчасових правил проведення валютних аукціонів Національного банку України³²³.

Однак через надмірність директивних методів управління торги того часу не були аукціонами у традиційному розумінні. Так, Правилами передбачалося обмеження кола учасників лише Національним банком України (продавець) та уповноваженими комерційними банками (покупці); розмір пропозиції валюти визначався на підставі попередніх обґрунтованих заявок, які отримував банк від своїх клієнтів (за умови, що мета використання валютних коштів, що зазначена в обґрунтуванні заявки, відповідає законодавству); покупці обмежувалися у праві використовувати власні кошти (крім придбання валюти для здійснення поточних платежів).

З плином часу аукціони стали застосовуватись у сфері реалізації товарів. Спочатку це стосувалося лише заставленого майна, на яке, згідно із законодавством, звернено стягнення в рамках виконавчого провадження. Регулювалась аукціонна купівля-продаж таких товарів постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження

---

³²³ Тимчасові правила проведення валютних аукціонів Національного банку України: Правила Національного банку України від 03.03.1994 № 7-94 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v7-94500-94#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна»³²⁴.

Організація цих аукціонів була більш схожа на сучасні аукціони, оскільки було впроваджено процесуальну фігуру ліцитатора; встановлено організаційний внесок для осіб, які бажають взяти участь в аукціоні як покупці; забезпечувалась змагальність покупців шляхом встановлення їх мінімальної кількості (не менше двох). Окремо впроваджувались механізми, що визначали ринкову ціну лота, що забезпечувало здійснення засади справедливої реалізації товару. Початкова ціна лоту визначалась на основі оцінки кваліфікованого експерта, а остаточна – може бути вища або нижча за початкову.

Згідно з п. 11 Порядку проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна у разі зміни ціни в бік збільшення кожна наступна ціна, запропонована покупцями на аукціоні, повинна перевищувати попередню не менше ніж на 10 відсотків. Якщо протягом трьох хвилин після оголошення останньої ціни не буде запропоновано вищої ціни, ліцитатор одночасно з ударом молотка оголошує про придбання майна особою, яка запропонувала найвищу ціну. Зменшення ціни здійснюється в разі, коли протягом трьох хвилин після оголошення початкової ціни реалізації покупці не висловлюють бажання придбати майно за цією ціною³²⁵. У такому разі ліцитатор має право знизити її до рівня ціни, що задовольняє вимоги заставодержателя, передбачені ст. 19 Закону України «Про заставу»³²⁶. Якщо ж і після такого зниження ціни немає бажаючих придбати майно, то аукціон припиняється.

Поряд із розвитком суспільних відносин набула розповсюдження аукціонна купівля-продаж товарів й в інших сферах.

Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок забезпечення природним газом народного господарства і населення у 1999 році» зазначено, що аукціон є основною організаційною формою

---

³²⁴ Про затвердження Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.1997 № 1448 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1448-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³²⁵ Там само.

³²⁶ Про заставу : Закон України від 02.10.1992 № 2654-ХІІ // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

продажу природного газу для суб'єктів господарювання, яка застосовується як альтернатива прямим договорам, зокрема укладеним на товарних біржах. Водночас для бюджетних організацій і установ, що фінансуються з місцевих бюджетів, а також підприємств теплоенергетики та котелень промислових підприємств, які відпускають теплову енергію, аукціон визначено єдиною формою придбання природного газу³²⁷.

Також на постійній основі впроваджено аукціонну купівлю-продаж товарів на ринку енергетичних ресурсів. Порядок проведення аукціонів у цій сфері визначається постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 570 «Про організацію та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу»³²⁸.

Окремої уваги заслуговує розвиток аграрного ринку. Так, задля поліпшення умов надійного ресурсного забезпечення та реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства було запроваджено аукціони із продажу живої худоби та птиці.

Основні положення проведення таких аукціонів містяться у наказі Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05.06.2002 № 153/44 «Про затвердження Положення про організацію та проведення аукціонів живої худоби та птиці»³²⁹.

Поширеними в Україні є і земельні торги. Відповідно до норм Земельного кодексу України (далі – ЗК України) встановлено обов'язковість застосування аукціонної форми продажу земельних ділянок, що перебувають у державній та комунальній власності³³⁰.

---

³²⁷ Про порядок забезпечення природним газом народного господарства і населення у 1999 році : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.1998 № 1978 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1978-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³²⁸ Про організацію та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу : постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 570 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/570-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³²⁹ Про затвердження Положення про організацію та проведення аукціонів живої худоби та птиці : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05.06.2002 № 153/44 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0653-02#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³³⁰ Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

Варто зазначити, що законодавство України передбачає проведення аукціонів у різних сферах суспільного життя, а саме у державних закупівлях, приватизації майна державних та комунальних підприємств, зокрема мала приватизація, цільові аукціони з продажу майна, що перебуває в податковій заставі, митні аукціони з продажу товарів, які були вилучені митницею та зберігаються нею тощо.

Формування нормативно-правової бази з питань аукціонної купівлі-продажу товарів в Україні здійснювалось протягом тривалого періоду. Варто звернути увагу на те, що акти, якими регулюються аукціони, мають різну юридичну силу, зокрема закони, підзаконні акти, постанови, накази, які були ухвалені під впливом різних економічних обставин протягом розвитку української державності.

Однак поряд із правовим врегулюванням аукціонної торгівлі у різних сферах суспільного життя спостерігається певна неузгодженість. Відсутність уніфікованого правового регулювання аукціонів призводить до виникнення різноманітних складнощів, які виникають в учасників аукціонів, в судах, під час розгляду та вирішення справ, які пов'язані із визнанням аукціонів недійсними тощо.

Зокрема, М. Є. Молчанова звертає увагу, що чинними підзаконними нормативно-правовими актами в галузі аукціонного товарообігу по-різному регламентовані процедури проведення торгів, містяться різні підходи до термінології та обставин, які мають суттєве значення для визначення результатів торгів. Крім зазначеної внутрішньої розбалансованості аукціонного законодавства, йому також притаманна неузгодженість з положеннями інших інститутів законодавства (купівля-продаж, контрактація, постачання, банкрутство, приватизація, інтелектуальна власність, правове регулювання цін, біржова торгівля тощо)³³¹.

Суб'єкти господарювання під час вирішення спірних питань щодо правових основ аукціонної торгівлі в основному керуються загальними нормами ГК України із субсидіарним застосуванням до них приписів ЦК України. У разі необхідності додатково використовуються відомчі підзаконні акти. Отже, у зв'язку із суперечливістю

---

³³¹ Молчанова М. Є. Господарсько-правове регулювання аукціонної купівлі продажу товарів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2016. 218 с.

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

правового регулювання існує відсутність єдиного підходу в судовій практиці, що ускладнює її використання як орієнтир під час розв'язання неврегульованих або суперечливо врегульованих питань.

Завдяки аукціонній торгівлі забезпечуються принципи конкуренції продавців та покупців, товарів, що реалізуються на торгах, та ціни на такі товари. Однак виникає питання відносно галузевої природи таких відносин. Так, згадка про аукціони міститься у ЦК України та ГК України. Обидва Кодекси містять згадку про аукціони, але лише в контексті інших відносин, що ними регулюються.

У тексті ЦК України аукціон згадується лише один раз – у контексті правових основ укладання, зміни та розірвання договорів, коли у ст. 650 констатується наявність особливостей укладання договорів на аукціонах, які встановлюються відповідними актами цивільного законодавства³³². Відповідно до тексту ГК України згадка про аукціон міститься лише у ст. 148, де зазначається, що аукціон є одним зі способів купівлі-продажу об'єкта приватизації³³³.

Відсутня єдина думка з приводу галузевої приналежності правовідносин з аукціонної купівлі-продажу товарів й серед науковців. Деякі дослідники відносять їх до цивільних відносин, розглядаючи їх як різновид відносин купівлі-продажу, які виникають між продавцем і покупцем. Організаційні особливості даних відносин або виводиться за їх межі, або кваліфікується як особливість, специфіка, яка не впливає на загальну кваліфікацію.

Інша група науковців вважає аукціонні правовідносини господарськими, такими, які виникають між продавцем, покупцем і організатором аукціону з приводу організації діяльності з купівлі-продажу товарів та безпосереднього її здійснення.

М. С. Алябишев організаційний аспект аукціонної купівлі-продажу товарів розуміє як ознаку відповідних відносин. Дослідник зазначає, що: «процес укладання договорів на аукціоні являє собою складний механізм відносин, що регулюються нормами приватного і

---

³³² Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

³³³ Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 15.11.2022).

Розділ 3. Спеціальні умови здійснення окремих форм господарсько-торговельної діяльності: правова характеристика

публічного права. Він є комплексом матеріально-процесуальних дій, спрямованих на досягнення основної мети – укладення основного договору з переможцем торгів. Особливістю відносин між власником майна, організатором аукціону та його учасниками щодо аукціонів є те, що значна їх частина регулюється нормами публічного права, однак їх відповідно до ст. 4 ЦК України варто розглядати як норми цивільного законодавства України»³³⁴.

Іншою є позиція, якої дотримується Ю. О. Моїсєєв. Учений наголошує, що майновий та організаційний аспект у процесі публічних торгів, діє паралельно. Це положення науковець обґрунтовує тим, що настання певного правового результату, а саме укладання угоди, таким способом як торги можливо тільки під час дотримання певних умов, закріплених у законодавстві. Такими умовами є:

- належний суб'єктний склад торгів;
- належний об'єкт торгів (товар, допущений до реалізації на торгах);
- місце проведення торгів (торговельні зали);
- дотримання встановленого порядку проведення торгів, який визначається спеціальними нормативно-правовими актами³³⁵.

Наявність вищевказаних умов свідчить на користь господарсько-правової природи відносин з аукціонної купівлі-продажу товарів. На думку О. Подцерковного, розуміння аукціонної купівлі-продажу товарів як господарських правовідносин, які регулюються господарським правом, де на перше місце виведена догма економічного призначення правового регулювання, дозволяє визначити місце аукціонного законодавства в системі господарського законодавства³³⁶.

Узагальнюючи вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що на сучасному етапі законодавство про аукціонну купівлю-продаж товарів є неузгодженим. Надмірна кількість підзаконних

---

³³⁴ Алябишев М. С. Види аукціонів у цивільному і господарському праві. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : зб. наук. праць. Сімферополь, 2005. Вип. 7. С. 49–56.

³³⁵ Моїсєєв Ю. О. Біржові торги як конкурентний спосіб укладання біржових угод на товарній біржі. *Форум права*. 2010. № 4. С. 648–653. URL : http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64

³³⁶ Подцерковний О. Про перевірку висновків науки господарського права тенденціями розвитку господарського законодавства. *Право України*. 2010. № 8. С. 39–46.

Господарсько-торговельна діяльність в Україні: теорія і практика правового регулювання

нормативно-правових актів, які ґрунтуються на різних правових підходах та містять суперечливе і неповне регулювання, стримує розвиток аукціонної форми торгівлі товарами.

Сутність та цільова спрямованість відносин з аукціонної купівлі-продажу обумовлюють взаємозв'язок правових норм, які їх регулюють, з нормами інших інститутів господарського законодавства та ієрархічність їх структури за такими рівнями:

– норми ГК України про господарські зобов'язання, господарські договори, господарсько-правову відповідальність є загальними нормами першого порядку для відносин з аукціонної купівлі-продажу товарів;

– норми спеціального законодавства про господарсько-торговельну діяльність є загальними нормами другого порядку для зазначених відносин;

– норми спеціального законодавства про комерційне посередництво – загальними нормами третього порядку;

– норми біржового законодавства – загальними нормами четвертого порядку (у разі проведення біржових аукціонів). Норми аукціонного законодавства є загальними для положень законодавства, яке регулює відносини, що виникають у сфері аукціонної купівлі-продажу товару, незалежно від його виду (енергетичні ресурси, сільськогосподарська продукція, майнові комплекси державних та комунальних підприємств та ін.).

3.3. Господарсько-правові основи оптової торговельної діяльності

Господарсько-торговельна діяльність в Україні нині є однією з найпоширеніших форм підприємництва. У статутних документах суб'єктів господарювання, що займаються комерційною господарською діяльністю, найчастіше зазначається торгівля. Як відомо, завдяки ефективному розвитку торгівлі можна досягти більш ефективного розміщення ресурсів і вищого рівня матеріального добробуту населення³³⁷.

---

³³⁷ Буткевич О. В. Співвідношення понять «торгівля» та «торговельна діяльність». *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 1. С. 69–73.